

EITEM RHIF 11

CYFARFOD:	Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
DYDDIAD:	07 Chwefror, 2024
TEITL:	PLAS TAN Y BWLCH
AWDUR:	Prif Weithredwr
DIBEN:	Rhoi diweddariad i Aelodau'r Awdurdod i'w galluogi i ystyried a thrafod y cynnwys a'r argymhellion.

1. CEFNDIR

1.1 Mae Plas Tan y Bwlch wedi chwarae rhan yn hunaniaeth a busnes yr Awdurdod dros nifer o flynyddoedd. Fodd bynnag, yn ddiweddar, nid yw'r model busnes ar gyfer Plas wedi gallu cyflawni yn erbyn pwrpasau statudol yr Awdurdod ac ni fu'n bosibl cyflawni'r her o ddod yn hyfyw yn fasnachol. Mae'r deng mlynedd diwethaf wedi bod yn benodol heriol o ran rhedeg Plas oherwydd y cyfnod o lymder, goblygiadau'r pandemig a phwysau chwyddiant ar y Plas erbyn hyn.

Sefydlodd yr Awdurdod strwythur Bwrdd i ddarparu ffocws penodol ar gyfer rheoli'r Plas ac i gwrdd â'i heriau. Mae'r Bwrdd wedi dod i'r casgliadau na ellir datblygu busnes hyfyw sy'n gysylltiedig â chyflawni pwrpasau statudol yr Awdurdod o fewn yr adnoddau presennol sydd ar gael.

1.2 Ystyriodd yr Aelodau yn benodol sefyllfa Plas Tan y Bwlch yn ei weithgor ym mis Ebrill 2023. Gofynnodd y gweithgor hwnnw i Fwrdd y Plas adolygu cynllun busnes Plas ac adrodd yn ôl gydag argymhellion. Yn ogystal, ym mis Gorffennaf 2023 cyflwynodd Archwilio Cymru ei ganfyddiadau ar arallgyfeirio incwm o fewn yr Awdurdod.

Roedd argymhelliad penodol mewn perthynas â Phlas Tan y Bwlch, sef: o fewn 12 mis, bod yr Awdurdod yn adolygu ei fodel gweithredu ym Mhlas Tan y Bwlch i gynnal gwerthusiad cost buddion o'r cyfleuster er mwyn pennu ei strategaeth ar gyfer y safle yn y dyfodol. Yn ogystal, dywedodd Archwilio Cymru y dylid gweld Plas yn cyflawni pwrpasau'r Parc Cenedlaethol.

1.3 Mae Bwrdd y Plas wedi ystyried cais y Gweithgor ac argymhellion Archwilio Cymru yn drylwyr. Cytunwyd ar ystyriaethau'r Bwrdd yn unfrydol ac adroddwyd yn ôl arnynt i'r aelodau yn ei weithgor ym mis Ionawr 2024. Mae aelodau eisiau gweld Plas yn ffynnu; Fodd bynnag, nid yw'r Awdurdod yn gallu gwneud hynny. Er mwyn galluogi Plas i gael ei gynnal, er mwyn i'r staff gael eu diogelu ac er mwyn i'r safle ffynnu, dylai'r Awdurdod chwilio am bartneriaid posibl ar gyfer rheoli Plas neu ystyried ei drosglwyddo i bartner neu waredu ag o ar y farchnad agored o bosib.

2. YSTYRIAETHAU BWRDD PLAS:

- 2.1 Mae'r Bwrdd yn derbyn na all Plas weithredu fel canolfan astudio Amgylcheddol gan fod y ddarpariaeth ar gyfer cyrsiau o'r fath wedi newid yn sylweddol yn ystod y ddau ddegawd diwethaf, gyda symudiad sylweddol oddi wrth gyrsiau preswyl wythnos o hyd. Mae calendr y Plas yn cadarnhau hyn.
- 2.2 Ni allai'r Bwrdd adeiladu gweledigaeth weithredu gydlynol ar gyfer Plas a oedd yn ei alinio â chyflawni pwrpasau'r Parc Cenedlaethol, yn enwedig y pwrpas cyntaf. Teimlai'r Bwrdd fod potensial i gyflawni yn erbyn ein hail bwrpas a oedd yn cynnwys canolbwyntio'n bennaf ar fusnes sy'n seiliedig ar weithgaredd. Teimlai'r Bwrdd nad oedd y sgiliau a'r profiad busnes o fewn yr Awdurdod a gallai'r buddsoddiad cyfalaf gofynnol fod yn sylweddol. Mae'r math o fusnes sy'n cael ei gyflawni yn y Plas yn darparu rhai buddion economaidd-gymdeithasol i'r ardal o ran cyflogaeth, fodd bynnag, roedd y Bwrdd yn teimlo y gallai budd tebyg fodoli pe bai'n cael ei reoli o dan fodel gwahanol.
- 2.3 Adroddwyd i'r Bwrdd y byddai'r angen cyfalaf tebygol yn y Plas dros y deng mlynedd nesaf oddeutu £3M ac mae'r costau referniw blynyddol ar hyn o bryd oddeutu 240K i 260K. Teimlai'r aelodau y gellid defnyddio adnodd o'r fath i gyflawni'n fwy uniongyrchol yn erbyn pwrpasau'r Parc Cenedlaethol.
- 2.4 Cyfaddefodd y Bwrdd y gallai dull gweithredu fel partneriaeth fod yn fecanwaith os yw'r Awdurdod yn dymuno gweld Plas yn ffynnu, yn enwedig os yw'r Awdurdod yn dymuno cadw diddordeb yn y Plas. Gofynnodd y Bwrdd i ymholiadau anffurfiol gael eu gwneud i ddau bartner posibl er mwyn mesur beth yw lefel y diddordeb.
- 2.5 Ar ôl ystyriaeth drylwyr daeth Bwrdd y Plas i benderfyniad unfrydol a daeth i'r casgliad i wneud yr argymhellion canlynol i'r aelodau:
  - 1 Ni allai'r Bwrdd ddatblygu gweledigaeth ar gyfer Plas a oedd yn cyflawni'n gryf yn erbyn pwrpasau'r Parc Cenedlaethol tra'n cyflawni elw masnachol,
  - 2 Ni allai'r Bwrdd gefnogi'r model busnes presennol o ran cyflawni yn erbyn pwrpasau'r Parc Cenedlaethol a dod yn fasnachol effeithiol,
  - 3 Byddai'r Bwrdd yn dymuno ystyried modelau partneriaeth ond roedd yn derbyn y dylai ffenestr o'r fath fod yn gyfyngedig o ran amser ac ni ddylai fod yn hirach na 6 mis,
  - 4 Os nad oes partneriaeth yn aeddfedu, dylid cynnig Plas ar y farchnad agored, fel busnes gweithredol yn ddelfrydol ond yn ddarostyngedig i gyngor gan asiant,
  - 5 O ystyried y cyfyngiadau amser dan sylw, mae'r Bwrdd yn argymhell datblygu dull dau lwybr o ran llwyddo i gael trefniant partneriaeth a gwaredu ar y farchnad agored,
  - 6 Bod Aelodau'r Awdurdod yn ystyried y materion hyn mewn gweithgor aelodau a gwneud argymhellion i'r Awdurdod cyn diwedd y flwyddyn ariannol bresennol.

- 2.6 Hysbyswyd yr Aelodau ynghylch y goblygiadau cynnal a chadw i'r Awdurdod os bydd rhaid cau Plas Tan y Bwlch a pheidio â'i drosglwyddo na'i werthu. Dyfynnwyd bod y rhain oddeutu £76,000 y flwyddyn. Yn ogystal, adroddwyd i'r Bwrdd y cysylltwyd â dau werthwr tai /eiddo i gael eu barn ynghylch marchnadwyedd y Plas ar y farchnad agored. Cadarnhaodd y ddau fod marchnad bosibl yn bodoli a gwnaethant sylwadau ar gyflwr cymharol dda y Plas, oherwydd yn gyffredinol mae eiddo a waredir gan yr ystâd gyhoeddus mewn cyflwr gwael fel arfer.
- 2.7 Cytunodd yr aelodau yn eu gweithgor ym mis Ionawr 2024 gyda chanfyddiadau Bwrdd y Plas a chytunwyd i ystyried adroddiad ffurfiol gydag argymhellion i'r Awdurdod yn seiliedig ar ystyriaethau Bwrdd Plas.

3. SEFYLLFA ARIANNOL YR AWDURDOD:

- 3.1 Mae'n rhaid gwneud unrhyw benderfyniad ar y Plas neu unrhyw elfen arall o fusnes yr Awdurdod gan gymryd y wybodaeth am gyllid cyffredinol yr Awdurdod i ystyriaeth. Dros y ddwy flynedd ariannol ddiwethaf mae'r Awdurdod wedi gosod cyllideb gyda diffyg o tua £300K. Roedd cyfres o benderfyniadau rheoli yn ystod y flwyddyn yn galluogi'r Awdurdod i gyflawni o fewn ei gyllideb. Adroddwyd i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ym mis Tachwedd 2023 fod y diffyg a ragwelir ar gyfer 2024/25 oddeutu £870K. Ni ellir rheoli diffyg o'r fath drwy benderfyniadau rheoli yn ystod y flwyddyn.
- 3.2 Rwyf wedi ymgynghori â Llywodraeth Cymru mewn perthynas â rhagfynegiadau ariannol yn y dyfodol ac roedd eu cyngor yn cymryd i ystyriaeth na fydd modd cyflawni unrhyw welliannau ariannol tan o leiaf 2027. Dywedais wrth yr aelodau yn flaenorol y dylid ystyried arbedion parhaol mewn cost sylfaenol gwerth o leiaf 50% o'r diffyg yn y flwyddyn ariannol nesaf.

4. GOBLYGIADAU ADNODDAU:

- 4.1 Rhan o'r argymhelliad yw parhau â'r model busnes presennol nes bod yr Awdurdod yn gallu ystyried canlyniad unrhyw drafodaethau/cynigion. Fodd bynnag, bydd angen darparu rhywfaint o oddefgarwch o fewn ffrâm amser o'r fath, yn ddarostyngedig i sut mae trafodaethau gyda darpar bartner neu brynwr yn symud ymlaen ai peidio. Yn ddarostyngedig i lwyddiant trafodaethau o'r fath, efallai y bydd goblygiadau posibl i staff, ond gellir adrodd am y rhain ar yr adeg briodol. Wrth greu partneriaeth neu waredu, bydd ffioedd cyfreithiol ac asiant a bydd cwrdd â rhain.
- 4.2 Mae'r Awdurdod wedi sefydlu cronfa benodol i alluogi'r Awdurdod wrth drawsnewid ei fusnes i fynd i'r afael â goblygiadau chwyddiant a chyllideb wastad. Er mwyn addasu costau sylfaenol Plas i'r Awdurdod mae angen ariannu costau gweithredol 2024/25 drwy gyfrwng y gronfa hon.

5. CASGLIAD:

- 5.1 Mae angen i'r Awdurdod leihau'r costau refeniw a chyfalaf sy'n deillio o reolaeth weithredol Plas Tan y Bwlch ac mae angen i'r Awdurdod ystyried modelau amgen ar gyfer Plas Tan y Bwlch sy'n cynnwys ffurfio partneriaethau neu ei waredu ar y farchnad agored, fel busnes gweithredol, yn ddelfrydol.

6. ARGYMHELLION:

- 6.1 Parhau â'r model busnes presennol am gyfnod nes y gall yr Awdurdod ystyried ei opsiynau ar reoli Plas Tan y Bwlch yn y dyfodol yn ffurfiol.**
- 6.2 Gwahodd diddordeb partneriaid posibl ar gyfer rheoli/datblygu Plas Tan Y Bwlch yn weithredol.**
- 6.3 Cynnig Plas Tan Y Bwlch ar y farchnad agored i ddarpar brynwyr.**
- 6.4 Hyrwyddo Plas Tan y Bwlch yn weithredol fel busnes gweithredol ymhlith unrhyw ddarpar bartner/brynwr.**
- 6.5 Caniatáu cyfnod o hyd at 6 mis ar gyfer chwilio am bartner neu waredu ar y farchnad agored.**
- 6.6 Bod y Tîm Rheoli a Bwrdd y Plas yn monitro cynnydd ac adrodd yn ôl i'r aelodau yn ôl yr angen ond heb fod yn hwyrach na Medi 2024 gydag argymhellion hirdymor yn seiliedig ar ganlyniad unrhyw drafodaethau.**
- 6.7 Defnyddio'r gronfa a nodwyd i bontio unrhyw bwysau/anghenion ariannol.**